N°. 384.

DE GRONDWET.

1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels. . . . . *f* **1.00.**
Voor elken regel meer. . . . . » **0.15.**
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van *f* **1**, het zegelregt daaronder begrepen.

ZATURDAG 19 AUGUSTUS.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau **De Grondwet**. Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . *f* 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indië:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement *f* **30**, Ned. Cour.

Verslag over het Onderwijs.

De Commissie staaft haar oordeel over de meerdere volledigheid van het tegenwoordig verslag, boven de vroegere, op eene wijze, die ons onwillekeurig deed meesmuilen, bijv. onder het lezen van de volgende zinsneden: »Men zal ontdekken, dat de Regering, *tevreden* »met de mededeelingen, die haar zijn toegezonden, »door *niet te zorgen* voor de aanvulling, daar waar zij »ontbraken, eene onevenredigheid in de deelen van haar »verslag heeft doen ontstaan, die tot onjuiste gevolgtrekkingen kan leiden en gapingen heeft overgelaten, »die eene juiste waardering van andere gedeelten verhinderen.«

Tot staving van dit gevoelen worden voorbeelden aangehaald, die, naar ons inzien, de duidelijkste bewijzen leveren, dat het regerings-verslag niet op eene oordeelkundige wijze is ingerigt en zamengesteld. »Zoo »wordt als het oordeel van curatoren der hoogeschool »te Utrecht medegedeeld, dat die universiteit in *be*»*trekkelijk uitmuntenden* bloei verkeert, en onder de »oorzaken, waardoor zij zoo zeer uitmunt, wordt, in »de eerste plaats, genoemd, *de algemeen goede zin, die* »*in het onderwijs heerscht*; en wanneer men nu, om »aanduiding of bewijs voor deze stelling te erlangen, »zich wendt, tot de afdeeling, die ten opschrift heeft »*beschouwingen over het onderwijs, faculteitsgewijze*, dan »leest men het volgende: »»Hieromtrent zijn ditmaal »»van wege de hoogeschool geen mededeelingen ont»»vangen;«« en neemt men dan, lettende op het woord »*ditmaal*, een vorig verslag in handen, men vindt er »over het onderwijs aan de hoogeschool te Utrecht een »volslagen stilzwijgen. Verlangt men voorts, hetgeen »over het onderwijs aan de Leydsche Hoogeschool en »het athenaeum te Amsterdam is medegedeeld te ver»gelijken met de gesteldheid daarvan aan de universiteit »te Groningen, dan verneemt men wel, dat daar een »hoogleeraar in de godgeleerdheid voorlezingen heeft »gehouden voor niet-godgeleerden, en dat er lessen in »de landhuishoudkunde zijn gegeven voor niet-stude»renden, maar over het eigenlijk universiteits-onderwijs »bij de onderscheidene faculteiten verneemt men niets. »»In het algemeen — leest men — blijft de toestand van »»het onderwijs gunstig.«« Herinnert men zich echter, »hoe in een vroeger verslag geklaagd is, dat de ma»thematische studiën te Groningen te weinig behartigd »werden, dan ontstaat de wensch, te weten, of het nu »daar te dien aanzien beter, en hoe het daarmede aan »de overige hoogescholen gesteld is, daar het hier geldt »een vak van onderwijs, 't welk door de bestaande ver»ordeningen is aangewezen als een verpligte grondslag »van academische studiën.«

De Commissie gaat nog een stap verder in haar betoog, dat meer en meer in lijnregten strijd komt met den vroegeren lof, die het tegenwoordig verslag, wegens meerdere volledigheid dan het vroegere, was toegekend. Immers uit hetgeen nu volgt blijkt ontegenzeggelijk, wat het aan duidelijkheid en volledigheid mist. »Op gelijke wijze doet een berigt, 't welk hier »voorkomt, eene vraag ontstaan en een wensch naar »latere mededeelingen. Het is het berigt, dat bij de »geneeskundige faculteit te Leiden openlijke disputeer»oefeningen zijn gehouden in de Nederduitsche taal. »Te vernemen, of dit gebruik van de landtaal het »gevolg is eener verslapping der classieke voorbeidings»studiën, bij de studenten der medische faculteit; te »vernemen, in hoeverre nog wordt nageleefd de bepaling »van art. 66 van het nog vigerende organiek besluit »van 2 Aug. 1815, volgens welke de taal, waarin aan de »hoogescholen onderwijs moet worden gegeven, de »Latijnsche is; te vernemen, in verband hiermede, »welke gevolgen aan onze hoogescholen zijn voortgevloeid »uit de tweederlei zienswijze, ten aanzien der studie »van het regt, waarop, reeds dertig jaren geleden, de »Regering, ter gelegenheid van haar jaarlijksch verslag, »de Staten-Generaal heeft opmerkzaam gemaakt, met »verwijzing naar de ondervinding der toekomst; te ver»nemen alzoo, of bij onze regtsgeleerde faculteiten »het onderwijs der regtskennis heeft, om eene wet»gelerdheid aan te kweeken, welke philologische »studiën ontbeerlijk worden geacht, of wel die »regtskennis, welke op de beoefening van het Romein»sche regt en de daarmede zamenhangende oudheid»kunde gegrond is, waardoor Nederland zoo vele »uitstekende juristen heeft opgeleverd; deze en soortge»lijke mededeelingen te vernemen, die de grondslagen »betreffen, waarop voor alsnog de organisatie van ons »hooger onderwijs, met Latijnsche scholen als eersten »trap, gevestigd zijn, zou voor eene wetgevende ver»gadering van meer gewigt zijn, dan bijvoorbeeld, het »berigt te ontvangen, dat in eene plantenkast van den »hortus botanicus te Amsterdam, een beschot is »kunnen weggenomen worden. En wanneer de Regering »verklaren moest, dat haar de middelen ontbreken, »om het onderzoek, noodig tot dergelijke inlichtingen, »in te stellen, dan zou daaruit de erkenning voort»vloeijen, dat haar de middelen ontbreken, om den »waren staat onzer Hoogescholen te kennen, en die »kennis jaarlijks, overeenkomstig het voorschrift der »Grondwet, aan de Staten-Generaal mede te deelen.«

Ons vereenigende met de opmerkingen, welke door de Commissie zijn gemaakt, werden wij daardoor tevens bevestigd in ons gevoelen, dat de taak der Regering uitsluitend gelegen is in de mededeeling van al die bijzonderheden, waaruit de staat van het onderwijs en de verrigtingen der Regering te dien aanzien kunnen worden gekend. Wat het openbaar onderwijs betreft, liggen de middelen onder het bereik der Regering, om het verslag zoo volledig mogelijk te maken; terwijl bij elke nieuwe wettelijke regeling maatregelen kunnen worden genomen, om het verkrijgen van inlichtingen, over al wat onder bijzonder onderwijs behoort, gemakkelijk te maken.

Het bevreemdt ons, dat de Commissie het gemis van opgaven, betreffende de kweekscholen tot vorming van geestelijken bij de onderscheidene kerkgenootschappen, begrijpelijk acht, en zelfs in de opneming van de theologische faculteit voor de Hervormde Kerk, in het Regerings-verslag eenige anomalie meent te vinden, »bij de tegenwoordige betrekking tusschen Kerk en »Staat«. De ondersteuning toch, die uit 's Rijks schatkist wordt verleend, tot vorming en opleiding van toekomstige leeraren, geeft reeds een zeker regt, om met den toestand der instellingen bekend te blijven, en den gang van het onderwijs te leeren kennen. Maar ook het algemeen toezigt van den Staat op het *onderwijs*, geheel afgescheiden van de betrekking tusschen Kerk en Staat, pleit, o. i., geheel voor de bevoegdheid, om tot verkrijging van die kennis, de vereischte inlichtingen te vorderen. De waakzame zorg der Regering strekt zich daar heen, dat ook niets onderwezen worde, wat met het algemeen belang in strijd is.

Het ongelukkige wetsontwerp, regelende de voorloopige indeeling van het Haarlemmermeer bij onderscheidene gemeenten, werd door den Minister van Binnenlandsche Zaken *ingetrokken*, nadat het eerste artikel, en dus het ontwerp zelf, door de Tweede Kamer was *verworpen*. Dit wetsontwerp, hoe klein ook, heeft een nieuw bewijs geleverd, dat dit Ministerie, steeds de les van den Minister van Justitie voor oogen, geene bekwaamheid schijnt te bezitten, om eenige aangelegenheid, welke ook, *voor goed* te regelen. Wetten van overgang, voorloopige wetten, lappen-wetten, zietdaar de werken van dit Ministerie tot dus ver.

De bezwaren, welke dit *wetje* opleverde, en meestal aangetoond van eene zijde, die anders niet gewoon is aan het Ministerie der »tegenovergestelde rigting« den voet dwars te zetten, geven een duidelijken indruk van hetgeen van groote organiserende maatregelen te wachten is.

Laat ons hooren, wat de heer VAN LENNEP o. a. tegen het ontwerp had aan te voeren:

De verkoop van die gronden van het Haarlemmermeer heeft de grootste verwachting overtroffen; de Staat heeft daarvan uitmuntende vruchten ingeoogst. Van die vruchten zou, dunkt mij, een deel kunnen afgezonderd worden, om dat Haarlemmermeer in staat te stellen zijne bewoners te voeden, om daarin te creëren eene of twee gemeenten, die eenmaal bloeijend zouden kunnen worden. Men moet er dus de menschen heenlokken. Op dit oogenblik is het onmogelijk om iemand daar heen te lokken om er in te gaan wonen: er zijn geene behoorlijke wegen, naauwelijks middelen om er doorheen te komen, er zijn maar enkele bruggen; voorts ponten hier en daar, die op tien minuten afstands van de plaatsen, waar zij behooren, liggen te verrotten. Het Meer is ongenaakbaar; niemand zal er zich gaarne heen begeven, en wanneer men in het midden van het Meer gebouwen wil aanleggen, wie zal ze gaarne betrekken? Men is daar op zeven kwartier afstands van elke kerk. Een Katholiek dus, die verpligt is volgens zijne godsdienst de kerkdienst bij te wonen, zal zich daar niet vestigen, waar hij stellig weet, dat hij zeven kwartier uurs zal moeten loopen wanneer hij naar de kerk wil gaan. De Roomschen zullen er zich derhalve niet nederzetten. En nu de Protestanten: aan dezen wordt wel voorgeschreven om de kerkdienst waar te nemen, maar hunne godsdienst bezit zulke groote dwangmiddelen niet als de Roomsche om de leeken naar de kerk te voeren. Het gevolg daarvan zal zijn dat de Protestanten niet naar de kerk zullen gaan en dat men in dit Meer eene bevolking zal krijgen, die ten slotte van God noch Zijn gebod zal weten of hooren. Daarom vraag ik of het niet mogelijk zoude zijn dat de Regering zorg droeg dat in het Meer werden aangebouwd eene kerk, een school, een raadhuis enz. Geschiedde dit: er zou spoedig eene agglomeratie van menschen plaats hebben, gelijk men deze zoo bij herhaling in Noord-Amerika heeft gezien, waar groote steden uit geringe beginselen zijn opgekomen. Op die wijze zoude men dan kunnen verkrijgen eene vereeniging van goede ingezetenen, en de Staat zou daarvan binnen korten tijd de vruchten plukken.

Niet minder gewigtig was het bezwaar, door den heer DE MAN geopperd, dat regtstreeks in verband stond tot de toekomstige *waarde* der gronden, door zoo vele millioenen schats, aan de golven ontwoekerd:

Ik heb het oog op de groote moeijelijkheden, die daaruit ontstaan zullen wanneer gedurende den tijd der vereeniging alle eigendoms overgangen en hypothecaire verpandingen zullen moeten gebragt worden op de registers van die gemeenten, waarmede de tijdelijke vereeniging zal hebben plaats gehad. Het tegenwoordig oogenblik zal daarvan wel de moeijelijkste periode zijn, omdat men gedurende den tijd der vereeniging grootendeels tot den verkoop van het Meer zal overgaan en zij, die daarvan in het bezit zullen komen, zich daarvan weder aan anderen in gedeelten zullen ontdoen; zoodat er duizenden van overeenkomsten zullen tot stand komen, die alle op de registers en kadastrale leggers der verschillende arrondissementen zullen moeten gebragt worden. Het gevolg daarvan zal wezen dat, wanneer die vereeniging zal ophouden en het Meer in een normalen toestand zal gebragt worden, al die overgangen van eigendom en verpandingen al wederom zullen moeten gebragt worden op nieuwe registers van hypotheken en van het kadaster. Wij weten bij ondervinding met welke groote, schier onoverkomelijke moeijelijkheden dit vergezeld gaat, hoe vele vergissingen daarbij plaats hebben. Ik herinner u slechts hoe dikwerf hier klagten zijn ter sprake gekomen over de inrigting onzer kadastrale stukken, over de gebreken daaraan verbonden en de menigvuldige fouten daarin begaan, en al men dit alles nog vermeerderen. Dit is, dunkt mij, een maatregel, die voor de toekomstige eigenaars van die gronden niet zonder bezwaar is en aanleiding tot ongerustheid kan geven. De geheele uitzoeking van dat alles over te laten aan de bewaarders der hypotheken en het kadaster, zal voor deze ambtenaren te groot bezwaar opleveren. De particulieren zullen daarbij tusschen beide moeten komen. Dit alles zal tot groote kosten aanleiding geven. Vooreerst zoo korten tijd als de vereeniging zal duren, moet ik doen opmerken, dat ik dit bezwaar, waardoor de regten van eigendom zeer worden in de waagschaal gesteld, zeer groot acht, verre te boven gaande die welke uit den tegenwoordigen toestand ontstaan.

Het was onder het beweren, dat het ontwerp *moest* worden ingediend en aangenomen, ten einde aan de Grondwet te voldoen, dat de Minister zijne wet hoofdzakelijk verdedigde. Deze, bij uitstek opmerkelijke, naauwgezetheid in het voorkomen zelfs van hetgeen de Grondwet zou verlangen, werd, in weinige regels, door den heer VAN NISPEN VAN SEVENAER op voldoende wijs wederlegd:

Het door den Minister in de Memorie van Beantwoording geopperde bezwaar van ongrondwettigheid, hetwelk het stichten van nieuwe gemeenten in het Meer voor alsnog zoude verhin-

deren, kan ik niet deelen, want ik weet niet waarom ten aanzien van deze aan het water ouwoekerde landstreek niet evenveel of nog meer reden zou bestaan om de uitzonderingsbepaling der gemeentewet op haar toe te passen, de bepaling namelijk dat het bestuur niet zal worden zamengesteld op de bij de Grondwet voorgeschreven wijze, daar waar het aantal kiezers in eene gemeente aanwezig, minder dan 25 bedraagt.

Maar het krachtigst van allen verzette zich tegen het ontwerp de heer GEVERS VAN ENDEGEEST, de man, onder wiens voorzitterschap de droogmaking is tot stand gekomen, en die alzoo, wel in dezen, als zeer bevoegd beoordeelaar mogt optreden.

Aan zijne redevoering, die te groot is om hier te worden medegedeeld, ontleenen wij slechts de volgende zinsneden. Zij zullen doen zien, dat de commissie van het Haarlemmermeer zelfs niet gehoord werd; dat eene goede regeling wel degelijk mogelijk is, en dat de voorgedragen regeling zou strekken, om, in eens, al de vruchten te doen verliezen, welke men hopen mag van het voltooide, grootsche werk eenmaal te zullen plukken.

Ik zal geene meerdere voorbeelden aanhalen, maar in het algemeen zeggen, dat, zoo het Meer versnipperd wordt, zoolang die versnippering duurt, er niet te denken is aan eenigen grooten maatregel, waartoe al de gemeenten, waarvan de polder uithoeken zou zijn, moeten bijdragen en de handen ineenslaan, om tot een geheel te komen. Men kan van die omliggende gemeenten, die er geen voordeel, maar wel nadeel van zouden hebben, niet verwachten medewerking, maar er wel tegenwerking van vreezen. Want zij zouden geen voordeel, maar niets dan last en onkosten er van hebben; zij zouden *heeten* te behooren tot verafgelegen hoeken van den polder, waar de hoofden der gemeenten nimmer zouden komen, en die zij toch weten, dat na eenigen tijd weder van haar zullen worden afgenomen. Ik vraag dus: waarom dan dien provisionelen maatregel? waaromtrent de Haarlemmermeer-commissie, dit verklaar ik, niet is gehoord. Ik geloof, dat zij dan een ander advies zou hebben uitgebragt.

De bezwaren, die de Regering heeft opgegeven, staan in de schrifturen, en ik zal geen misbruik maken van uwen tijd, om die alle voor te lezen. Er zijn dan verschillende u opgegeven redenen, eene van die redenen, waarover een enkel woord, is: zoo men anders deed, en ééne groote gemeente wilde vormen, dan moest die gemeente ook tot ééne provincie behooren, en er zou te veel tijd verloopen, eer men daartoe kon komen. Ja, dit is waar, er zal nu veel tijd meê verloopen. Maar zoo men daarmede, eenigen tijd geleden, ware begonnen, dan ware die tijd nu reeds verstreken, en de zaak konde nu geregeld worden in eens voor goed.

Gewis, het is gemakkelijk Minister van Binnenlandsche Zaken te zijn, als men op die wijs, met voorbijzien van het gevoelen der deskundigen van de nadeelen en bezwaren, ter vergemakkelijking der tot afwerking gereed liggende taak, slechts voorloopig, als in de lucht, door vlugtige regels de zaken aan den gang tracht te houden.

Bij de behandeling van het vraagstuk over de vrijheid van drukpers in Nederlandsch-Indië, heeft de heer BAUD een kruistogt geopend tegen die vrijheid in het algemeen, om hare schadelijkheid voor Indië te betoogen.

In het belang van eene goede Regering wordt de drukpersvrijheid in Nederlandsch Indie door eenige sprekers verlangd. Men heeft gewezen op de pas aangenomen artikelen van het regerings-reglement. Men heeft daarin weinig waarborgen gevonden, en men wil die nu zoeken in eene vrije drukpers, die de Regering zal waarschuwen waar misbruiken bestaan, en van welken aard zij zijn, en haar in de gelegenheid zal stellen die misbruiken te verhelpen.

Toen ik deze meeningen hoorde uiten, waande ik mij verplaatst in eene denkbeeldige wereld. Zal toch deze redenering opgaan, dan moet vooraf eene voorwaarde vervuld worden, dat namelijk de drukpers *eerlijk*, *deugdzaam* zij!

Wat leert daaromtrent de ondervinding? Is de drukpers werkelijk in het algemeen eerlijk? Beijvert zij zich inderdaad om, in het belang van den Staat, misbruiken aan te wijzen, de Regering met waarheidsliefde voor te lichten op haren moeijelijken weg? Doet zij dat zonder bijoogmerken, zonder hartstogt, zonder partijzucht?

Om mij deze vragen te beantwoorden, heb ik een blik geslagen op de voornaamste landen, waar vrijheid van drukpers lang bestaan heeft en ten deele nog bestaat. Ik heb den blik gevestigd op Frankrijk, en heb, onder meer andere uitspraken, die gevonden van eenen man, die in de drukpers-wereld een groote rol heeft gespeeld. Wat zegt nu die man van dat wapen, dat hij zelf zoo lang gezwaaid, waarvan hij zoo lang een krachtig gebruik gemaakt heeft? Ziet hier zijne woorden: »Ik bezweer, dat geen maatschappelijke toestand, hoedanig men zich dien voorstelle, *aan den knagenden tand* van de dagbladpers op den duur weêrstand kan bieden. Ik schroom niet te erkennen, dat ik zou aannemen om door middel van een »goed dagblad« (met meer juistheid zou hier »*slecht dagblad*« gelezen moeten worden) in tien jaren de beste republiek onmogelijk te maken. Neemt welken Staatsman gij wilt, stelt de openbare dagbladpers tegen hem over en altijd zal deze laatste de zege wegdragen. Voert wetten in, gij zult derzelver werking zien verijdelen. Verheft burgers tot hooge waardigheden en eereposten, de drukpers zal ze onmogelijk maken.« Ziedaar de uitspraak van een Fransch publicist. (Emile de Girardin.)

Ik heb mij vervolgens gewend tot Engeland, en vind in eene beschrijving van den tegenwoordigen toestand van dat land, nog niet lang geleden van de pers gekomen, vermeld, dat eene commissie door het Parlement gezonden om onderzoek te doen naar den toestand, dien diep gezonken vond door den invloed der drukpers. Die commissie maakte eene verzameling van kleine dag- of weekblaadjes, die voor een en anderhalve stuiver per stuk verspreid werden onder de arbeiders. Van de vijftien blaadjes, die zij in omloop vond, waren er, naar de getuigenis dier commissie, *zeven*, die, hoewel in een tamelijk goeden geest geschreven, echter door het veelvuldig opnemen van fragmenten uit de mindere soort van Fransche romans, weinig geschikt waren om beginselen van godsdienst en zedelijkheid in te prenten. Acht van die blaadjes waren geschreven in een geest van volslagen vijandschap tegen de godsdienst en de instellingen van het land. Vijf waren dit ook, maar waren bovendien organen van hevige socialistische en chartistische denkbeelden. De commissie bevond, dat de laatste soort van blaadjes een aanzienlijk en steeds vermeerderend debiet hadden, en zij meende dus ook ernstig te moeten aanbevelen, om die losbandigheid te beteugelen, en om die drukpers, die daar zooveel kwaad sticht, aan banden te leggen; althans zij gaf de wenschelijkheid te kennen, dat dit met de Engelsche wetten en begrippen mogt kunnen worden overeengebragt. (Engeland as it is.)

Ik heb mij eindelijk gewend tot Noord-Amerika, het klassieke land der onbeperkte vrijheid. En wat wordt nu ten opzigte der dagbladpers in Noord-Amerika gezegd? »Het tafereel, — ik verzoek verschooning voor de onvolkomen vertaling — het tafereel, dat zich hier aanbiedt, is verschrikkelijk, want als het groot aantal van zoodanige bladen wordt herinnerd, en men zich te binnen brengt, dat alle met graagte worden gelezen, dan is de slotsom, dat bijna de geheele natie, in een zedelijken zin, thans leeft in een dampkring van leugens. Wat zou het baten de waarheid te verhelen? De vrees der meeste publieke personen en schrijvers om door de openbare drukpers te worden mishandeld, heeft aanleiding gegeven tot zulk eene verspreiding van het kwaad, dat men niet van overmatige bezorgdheid kan beschuldigd worden, wanneer men beweert dat het land niet wel langer in veiligheid zal kunnen bestaan onder den kwaadaardigen invloed, dien het nu overschaduwt. Een ieder, die lang genoeg geleeft heeft om veranderingen van dezen aard gade te slaan, moet hebben opgemerkt, met wat rassche schreden de invloed van regtschapene en deugdzame mannen achterwaartsch gaat, en wordt verdrongen door die menschen, welke ter naauwernood eenigen schijn der hoedanigheden van den hoogeren stempel noodig achten voor het welgelukken van hunne pogingen. Deze verontrustende omwenteling moet bijna geheel worden toegeschreven aan de verdorvenheid der openbare drukpers, waarvan men zeggen kan, dat zij haar bestaan grootendeels ontleent aan de ontwerpen van belangzuchtige staatkundige avonturiers.« (Geographical description of the United States of America.)

Ziedaar nu den staat van de drukpers in drie landen, waar zij lang vrij was en in twee waarvan zij nog geheel vrijheid geniet. Wanneer ik nu slechts een gedeelte van dat alles voor waarheid mag aannemen, dan moet ik gelooven, dat de indruk juist was dien ik ontving, toen ik straks van de drukpers hoorde spreken als van eenen heilzamen en noodzakelijken wekker, die de Regering op zijde moest staan om haar eerlijk en trouw te helpen in het ontdekken van misbruiken en gebreken in het staatsbestuur. De indruk was, dat de begrippen, die ik hoorde ontwikkelen, mij toeschenen te behooren tot eene denkbeeldige wereld. Ik voor mij verwacht van dien wekker, van die waarschuwingen wel eenig goeds, maar veel meer, kwaads in Nederlandsch Indie, en ik stel het vrijelijk toelaten van dien wekker eenigermate gelijk met het plaatsen van eene brandende kaars in een buskruidmagazijn, om te ontdekken of er onraad is.

Het is niet de vrijheid van drukpers in Indië, die hier eigenlijk op gronden wordt bestreden. Het is *naar aanleiding* van dit vraagstuk, dat de heer BAUD aan al zijne rancune lucht geeft tegen die onbedwingbare kracht, welke, het meest van al, zijn geliefkoosd stelsel van reactie heeft doen ineen storten.

Wij erkennen, dat de heer BAUD heeft de *courage de son opinion*, en niet behoort tot die wankelenden en dobberenden, welke niemand kunnen voldoen.

Rotterdam heeft bewezen, niet langer door den verdediger der reactie te willen vertegenwoordigd zijn. *Thans* heeft Neêrlands hoofdstad om de eer gedongen, de beschermster van een versleten, en elke vrijheid en ontwikkeling doodend stelsel te zijn.

Het is, in den tijd waarin wij leven, bij het doel, dat Amsterdam als koop- en handelstad zich behoort voor te stellen, inderdaad eene zonderlinge eer!

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Keizer Napoleon heeft (zie Fransche Post) eenige belangrijke woorden tot den Bisschop van Bayonne gesproken. Inderdaad is Parijs rustig gebleven en zijn de feesten van den 15 dezer aldaar zeer goed en in de meest volmaakte rust afgeloopen. Keizer Napoleon heeft door zijne afwezigheid als het ware een blijk van gerustheid, zoowel omtrent de binnen- als buitenlandsche aangelegenheden, aan den dag willen leggen.

Intusschen is de aandacht zeer op de Oostersche quaestie gevestigd. Men begint weder aan de houding der Duitsche Mogendheden te twijfelen.

Verschillende Duitsche bladen hebben betwijfeld of het Oostenrijksche leger wel de Vorstendommen zou bezetten. De half-officiële *Correspondenz* zegt, dat de bezetting weldra plaats zal hebben, maar dat Oostenrijk niet meer dan 30 à 40.000 man in die provincien zal zenden. Het overige gedeelte van het leger zal in de tegenwoordige positie blijven, zoolang de staatkundige horizont niet helderder zal zijn. Dit punt is dus uitgemaakt. Het schijnt intusschen zeker, dat Oostenrijk het binnenrukken van zijne troepen verhaast, omdat de Turken dan op den regteroever zullen terugtrekken en omdat Oostenrijk de spoedige verwijdering wenscht van de Wallachijsche, Poolsche, Hongaarsche en Italiaansche uitgewekenen, die zich in de Turksche gelederen en zelfs onder het garnizoen van Bucharest bevinden.

De berigten van de Alands-eilanden luiden, dat de verbondene troepen na den uitval van de Russen den 12den te hebben afgeslagen, zich van een der torens [illegible] meester gemaakt, die de plaats verdedigen en [illegible] Franschen zich tot een algemeenen aanval tegen den [illegible] gereed maakten.

Er is weinig nieuws uit de Zwarte Zee. Men verwa[illegible] in Azie een beslissenden veldslag bij Kars. Dagelijks [illegible] ben er kleine gevechten plaats; volgens de berigten [illegible] Petersburg, zouden de Turken in een dier gevechten [illegible] Bayadid geslagen zijn en moeten zij dat punt hebben [illegible] laten.

Men meldde van den 5den van Varna, dat daar [illegible] takkebossen en ander krijgsmateriaal werd ingesch[illegible] Meer dan 200 stoom- of andere schepen waren te Varn[illegible] Mangalia en Kustendje bijeen om troepen in te schepen. [illegible] particuliere schepen zijn voor eene maand gehuurd [illegible] zich naar de kust van Circassie te begeven. Alle schep[illegible] van de verbondene vloten moesten vóór den 15den dez[illegible] te Baldjick vereenigd zijn.

Volgens eene depêche van den 7den uit Konstantinop[illegible] volgens de *Cölnische Zeitung*, zou Schamyl eischen, [illegible] de Porte bij een formeel tractaat afstand deed van [illegible] aanspraken op de souvereiniteit over Circassie, en [illegible] hem een of- en defensief verbond tegen Rusland sloot.

Men kan de Oostenrijksche leening als gelukt besch[illegible] wen; men spreekt er van, dat de inschrijvingen re[illegible] 400 millioen florijnen bedragen; maar al bereikt zij [illegible] gestelde maximum van 500 millioen niet, dan zal zij [illegible] thans de 350 benoodigde millioenen opleveren, die [illegible] noodig achtte om er de verlangde resultaten door te [illegible] krijgen.

Men weet thans, dat de nieuwe Spaansche Cortes te[illegible] den 8 November zijn bijeengeroepen. Het tijdsverloop [illegible] drie maanden, vóór dat zij zullen bijeenkomen, is [illegible] lang. Er zal een afgevaardigde op 35,000 inwoners wo[illegible] gekozen; die vergadering zal dus wel 420 of 430 le[illegible] tellen voor de 15 millioen inwoners ongeveer. Volgens [illegible] Franschen *Moniteur* zou de verkiezing plaats hebben [illegible] gens de eenigzins gewijzigde kieswet van 1837. Die [illegible] stelt wel is waar geen algemeen stemregt in, maar na[illegible] er toch eenigzins toe.

De heer Bourgeois, de speciale Bondscommissaris [illegible] Tessino voor het geschil met Oostenrijk heeft [illegible] verlof van verscheidene maanden verkregen: een bew[illegible] dat dit geschil niet meer als van ernstigen aard wo[illegible] beschouwd. Intusschen zijn in den Raad van State van [illegible] kanton hevige oneenigheden ontstaan tusschen eenige [illegible] ralen, die men thans van overhelling tot de ultramonta[illegible] beschuldigt en den heer Guscetti, een ultra-radicaal, [illegible] na eenige hevige tooneelen zijn ontslag heeft aangebo[illegible]

Er komen dit jaar talrijke vreemdelingen in Zwitser[illegible] aan en vooral in het Bernsche Oberland.

De *Gazeta* van Havanna van 16 Julij meldt, dat [illegible] gevolge der bevelen van den kapitein-generaal, meer [illegible] 1500 negers, die ter sluiks te Trinidad, Espiritu, Santo en [illegible] Honda op het eiland waren gebragt, gevat en vrij [illegible] klaard zijn. De luitenant-gouverneur en de assessoren [illegible] die drie districten zijn geschorst en gevangen geno[illegible] Vier andere personen, die beschuldigd worden van [illegible] neming aan de invoering der negers, zijn gevat, en [illegible] vangen gezet. »Nooit roept het officiele blad uit, — [illegible] de slavenhandel met zulk eene onverbiddelijke vervo[illegible] bedreigd«.

De *Pacific* heeft berigten uit New-York van den [illegible] dezer aangebragt. De generaal Campbell is tot geza[illegible] Londen benoemd. De *New-York Herald* meldt de aank[illegible] van den heer Cottmann, een Amerikaan, die te Peter[illegible] woont, die aan het Amerikaansche kabinet een ha[illegible] tractaat, en een afstand op zeer voordeelige voorwa[illegible] van het eiland Sitka zou voorstellen. Volgens den *H*[illegible] zou de Czar de Vereenigde Staten aanraden, zich van [illegible] meester te maken.

In de commissie voor de buitenlandsche zaken he[illegible] de stemmen gestaakt over het voorstel, om 10 mil[illegible] dollars ter beschikking van den President te stellen [illegible] gedurende het reces in alle gebeurtenissen tegenove[illegible] buitenland te kunnen voorzien. Dit staat gelijk me[illegible] verwerping van dat voorstel.

Er zijn berigten uit Vera-Cruz tot 22 Julij; zi[illegible] alles omtrent den staatkundigen toestand van Mex[illegible] de grootste onzekerheid. Terwijl sommige berigten m[illegible] dat de insurgenten herhaaldelijk voordeelen te Mech[illegible] hebben behaald en dat Alvarez niet overleden zou [illegible] spreken anderen op een toon, alsof de revolutio[illegible] partij in alle rigtingen geslagen wordt. De autor[illegible] hebben te Vera-Cruz eene zamenzwering ontdekt, d[illegible] doel had het bewind van Santa-Anna omver te [illegible] Ten gevolge van de ontdekking der zamenzwering [illegible] onderscheidene arrestatien gedaan.

De beurs te New-York is nog steeds getroffen do[illegible] schrik, die de ontdekking van het uitgeven van versch[illegible] millioen valsche spoorweg-actiën heeft veroorzaakt. Er he[illegible] onderscheidene faillissementen plaats gehad, onder an[illegible] dat van den heer Tucker van Philadelphia met een te[illegible] van *f* 3,600,000.

ENGELSCHE POST.

Het Gouvernement heeft van den admiraal Napier de[illegible] van den 7 en 8 dezer ontvangen, waaruit volgt [illegible] Fransche troepen ten zuiden van Bomarsund zijn [illegible] terwijl de Fransche en Engelsche marine-troepen [illegible] noorden voet aan wal zetten, zonder dat een man [illegible] voeten nat heeft gemaakt (*without a single man* [illegible] *his feet wet*). Sir Charles roemt zeer den spoed [illegible] gemak, waarmede deze ontscheping plaats had. De [illegible] belegerings-equipage der Franschen was aangekom[illegible] zou gebruikt worden. De Russen hebben hunne buiten[illegible] vernield, hetgeen het voornemen doet kennen [illegible] hevigen tegenstand te bieden. Sir Ch. Napier [illegible]

volmaakte overeenstemming tusschen den generaal Baraguay d'Hilliers en den admiraal Parceval.

— De *Times* deelt beschouwingen mede over den aanval op de Alands-eilanden. Zij tellen 80 bewoonde en 200 onbewoonde eilanden, waarvan het grootste 18 mijlen lang en 14 mijlen breed is. Op dat eiland ligt Bomarsund, dat 10,000 man kan bevatten; 10,000 arbeiders hebben in den laatsten tijd de werken verbeterd. Het hoofdfort heeft 80 stukken, meest allen naar den zeekant gerigt. Op 1000 ellen van het fort liggen drie batterijen van 20 stukken; de troepen rukken in twee divisien tegen de forten op. De noorderbrigade telt 2000 man infanterie, 100 sappeurs en mineurs, 600 matrozen, 16 stukken van 32, 4 veldstukken en eene compagnie obusschutters. De zuiderbrigade telt 3000 Fransche infanteristen, en 30 veldstukken, onder bevel van den generaal Baraguay d'Hilliers. De vloot vuurt slechts op grooten afstand bommen af. Het Russische garnizoen telt 3500 man. Men verzekert, dat de eilanden 14,000 stuks hoornvee hebben. Het terrein is ongunstig voor een beleg; de grond bestaat uit granietrots, die naauwelijks met aarde is bedekt. De *Times* wil, dat men het fort zal bestormen. De vraag is, zegt dat blad, of de geallieerden die eilanden gedurende den winter zullen kunnen blijven bezetten. Het gebeurt wel, dat de zee in die streken geheel bevrozen is, en in 1800 trok het leger van Buschovden nog over het ijs en legde er bivouac-vuren op aan. Om Bomarsund gedurende den winter te kunnen behouden, zou men op Zweden moeten kunnen rekenen, voor wien het bezit van dat fort van belang is, omdat het Stokholm als het ware beheerscht.

DUITSCHE POST.

Weenen, 15 Aug. De generaal von Hess is naar het leger vertrokken. Men berekent, dat er reeds voor 400 millioenen florijnen in de nieuwe leening is ingeschreven.

Het *Journal de Francfort* gaat voort om van hier brieven op te nemen, die in denzelfden toon van vroegere artikels zijn geschreven.

De *Lloyd* van den 14den zegt, dat brieven uit Galatz van den 6den melden, dat de Russen niet alleen geheel terugtrekken, maar zelfs den Donau geheel vrij laten. Alle Russische schepen, die op deze rivier lagen, zijn te Ismail, in Besarabie, vereenigd, waar zij zullen overwinteren. Galatz en Ibraïla zullen tegen het einde van Augustus ontruimd worden. Alle troepen, die naar de vorstendommen oprukten, worden thans naar Odessa gerigt, waar een nieuw kamp zal worden opgerigt.

Hamburg, 15 Aug. Men spreekt nog steeds in de Fransche bladen van de aansluiting van Zweden bij de Westersche mogendheden; wij meenen meer dan ooit verzekerd te zijn, dat Zweden bij zijne gewapende neutraliteit zal volharden. Het jaargetijde voor eene expeditie in Finland is toch ongunstig; de beste overeenstemming heerscht tusschen den Zweedschen gezant te Petersburg en het Hof, en een geheel eskader wordt ontwapend. Kan men nu aannemen, dat Koning Oscar, ondanks zijn verdrag met Denemarken en zonder dat de Westersche mogendheden hem de waarborgen kunnen verzekeren in geld en grondgebied, die hij geëischt heeft in het begin van den oorlog, zich in den strijd zal wikkelen?

Bomarsund verdedigt zich krachtig, maar het is niet aannemelijk, dat die vesting zich lang kan verdedigen. Men meent, dat de beide admiraals, na Bomarsund te hebben ingenomen, Riga zullen aanvallen, dat geene sterke vestingwerken heeft. Dit denkbeeld wordt bevestigd door een brief van den kapt. Heathcote, van den *Archer*, aan den Engelschen consul te Memel, waarin hij verzocht wordt aan alle vreemde consuls te Riga mede te deelen, dat voor den 10den alle onzijdige schepen met ballast die haven moeten verlaten; na dien tijd zullen zij genomen en prijs verklaard worden.

Men schat het getal der onzijdige schepen, die sedert de opening van de vaart koorn in de Witte Zee zijn komen halen, op 642. Op den 1en October, den dag, waarop de blokkade begon, waren er nog 72 schepen in de haven van Archangel.

De Koning van Denemarken is den 14en dezer in zijn domein Slodsborg teruggekeerd van zijn togtje in Zweden.

Bijna alle Deensche bladen en zelfs de half-officiële organen van de regering, verklaren zich met nadruk tegen de nieuwe constitutie. Hetzelfde schijnt ook in Sleeswijk-Holstein het geval te zijn. Men wil zelfs, dat verscheidene notabelen, die door den Koning benoemd zijn, om zitting in den nieuwen raad voor alle deelen des Rijks te nemen, die eer hebben afgewezen.

De berigten uit Stettin, Dantzig en andere Pruissische havens in de Oostzee bevestigen, dat de Regering het bevel heeft gegeven, alle Pruissische forten in die zee ten spoedigste in staat van verdediging te stellen.

FRANSCHE POST.

Parijs, 17 Augustus. Het feest van eergisteren is uitmuntend afgeloopen en men heeft geenerlei ongelukken te betreuren gehad, hetgeen des te opmerkelijker is, daar eergisteren 50,000 personen meer te Parijs met den spoorweg zijn vervoerd, dan ten voorledenen jare op denzelfden dag. De illuminatie des avonds was vooral heerlijk, maar de wind heeft spoedig een gedeelte van de verlichting van het front van de place de la Concorde, van de zijde der Tuilerien, uitgedoofd, en het vuurwerk eenigzins door den rook bedekt.

Onder de decoratien, die ter gelegenheid van den 15 Augustus zijn rondgedeeld, is ook een aan een zekeren landbouwer uit het departement Tarn-et-Garonne gegeven, Aris genaamd.

Eergisteren had het banket der decembristen in den Jardin d'Hiver plaats; Zondag zal er een Napoleontisch bal plaats hebben, waarop 5000 personen zullen worden toegelaten, eveneens onder leiding van den heer de Belmontet.

De Keizer zal zich den 21sten te Pau bevinden. Het gerucht loopt, maar meer dan een gerucht is het niet, dat weldra een agent van Rusland zich bij den Keizer zou begeven, maar zeker is het, dat Keizer Napoleon aan geenerlei vredesvoorslagen het oor zal leenen, zonder vooraf daaromtrent met Engeland te zijn overeengekomen.

Er zijn heden een aantal depêches en berigten in de vreemde bladen opgenomen; daaruit zou volgen, dat Pruissen meer dan ooit aarzelt, dat de vloten den 1sten dezer nog te Baldjick waren, maar dat de verbondene troepen den 15den de Krim hebben moeten bezetten.

De Maarschalk de St. Arnaud heeft de volgende proclamatie aan de verbondene legers gerigt:

«Varna, 30 Julij.

«Soldaten van de verbondene legers,

«Wij zullen weldra het vijandelijk gebied betreden. Ik reken op uwe gehoorzaamheid, op uwen moed en uwe standvastigheid in den strijd. De taak, die wij te vervullen zullen hebben, is zwaar. De vijand, dien wij te gemoet trekken, is sterk en talrijk. De veertig jaren van vrede, die wij besteed hebben om den vrede, de nijverheid en de wetenschappen te beoefenen, zijn door hem besteed aan het bestuderen van de kunst om oorlog te voeren en aan militaire voorbereidselen.

«Frankrijk en Engeland wachten de overwinning van uwen moed en uwe geestkracht. De oogen van Europa zijn op u gevestigd. Toont u uwe vaderen waardig. Wij betreden het vijandelijk gebied met den vasten wil om te overwinnen. Wij zullen ons vaderland wederzien als overwinnaars, of wij zullen het niet wederzien.»

De *Moniteur* deelt het antwoord van den Keizer mede aan Mgr. den bisschop van Bajonne, die hem bij gelegenheid van het feest van den 15den geluk kwam wenschen. De Keizer zeide o. a. «dat zijne tegenwoordigheid te Bayon«ne op dezen dag een feit is, dat hij met genoegen con«stateert. Het bewijst, dat Frankrijk, kalm en gelukkig, «niet meer die vrees koestert, die het hoofd van den Staat «verpligt, altijd gewapend en gereed te zijn in de hoofd«stad. Het bewijst dat Frankrijk een verren oorlog kan «voeren, zonder dat zijn binnenlandsch leven ophoude ge«regeld en vrij te zijn.»

De *Moniteur* deelt het rapport mede aan den Keizer van den heer A. Fould, minister van Staat, over de uitvoering van het testament van Napoleon I. Hij zegt daarin, dat hij het tijdstip gekomen acht, om dezen maatregel van herstel niet langer uit te stellen. De dood toch maait dagelijks meer en meer van die oude verdedigers van het Vaderland weg. De commissie blijft van meening, dat 8 millioen francs voldoende zijn, ofschoon het slechts eene kleine schadeloosstelling is voor de 117 millioen, die aan den Keizer behoorden en verre van de som van 200 millioen te vergoeden, die Napoleon I voor de slagtoffers van den oorlog van zijn eigendom had beschikt. Daarvan zullen 4,000,000 francs strekken om legaten aan particulieren te voldoen, 300,000 francs voor de officieren en soldaten van het bataillon van het eiland Elba of van hunne weduwen en kinderen; 200,000 francs voor de gekwetsten van Ligny en Waterloo; 1,500,000 francs voor de officieren en soldaten, die van 1792 tot 1815 voor den roem en de vrijheid der natie hebben gestreden; 400,000 francs aan de stad Brienne en 300,000 aan de stad Mérij, en 1,300,000 aan de provincien, die het meest door de twee vijandelijke invallen hebben geleden.

Dit rapport wordt gevolgd door een decreet, waarbij een krediet van acht millioen fr. wordt geopend op het ministerie van staat over het dienstjaar 1854, waarvan de bekrachtiging aan het wetgevende ligchaam zal worden opgedragen, en door een tweede decreet, waarbij tot leden van de commissie van verdeeling van de som van acht millioen worden benoemd, de heeren generaal graaf d'Ornand, lid van den Senaat, gouverneur der Invaliden, president; Rouha, vice-president van den Raad van State, vice-president; de Parica, president van de sectie der finantien, bij den Staatsraad; Boulay (de la Meurthe), lid van den Raad van State; de Roijer, procureur-generaal bij het hof van Cassatie, lid van den Raad van State; de heeren Perron, sectie-chef bij het Ministerie van Staat; Lehon, maitre des requetes bij den Raad van State en Meshard, auditeur bij den Raad, zijn daaraan toegevoegd.

— De spoorweg van Bordeaux naar Bayonne, die den 16 niet is kunnen geopend worden, zal den 26sten tot Dax worden opengesteld. De Keizer en de Keizerin zullen daarbij tegenwoordig zijn en na hun verblijf te Biaritz zullen zij twee dagen te Bordeaux blijven.

— De *Moniteur de l'Armée* somt de voorwaarden op van het vervoer van troepen per spoorweg, en de gevolgen van de gedane proefnemingen. Het instappen van een bataillon van de linie van 1000 man, heeft eerst 40 minuten, later 20 en eindelijk 12 minuten geëischt. Dat van een corps kavallerie gereischt een half uur.

— Een eigenaar van wijngaarden in de omstreken van Bordeaux, Bechade, heeft den prefect bekend gemaakt met de voldoende resultaten van eene proefneming, om de wijngaarden van de ziekte te genezen. Hij heeft de ranken van de stokken afgenomen en ze op de aarde uitgespreid. Hij heeft dit met goed gevolg op 1500 voeten wijngaardranken toegepast.

— Men heeft in het begin van het jaar van eene groote schaakpartij gesproken, die tusschen Z. Exc. den Bey van Tunis en het schaakgenootschap in de passage Jouffroy te Parijs, gespeeld werd. Het feit is eene waarheid. Men verzekert, dat de Bey eergisteren mat gezet is op het hokje van den toren van de zwarte koningin, door een raadsheer en een paard. Men wil, dat de aangegane weddingschappen meer dan 50,000 francs bedroegen.

Madrid, 9 Aug. De heer Luis Sagasti, burgerlijk gouverneur van de provincie, heeft eene proclamatie uitgevaardigd, waarbij hij de hulp van alle goede burgers, in naam van de vaderlandsliefde en van hunne liefde voor de vrijheid, inroept, ten einde de orde te handhaven.

Te Tortosa in Neder-Catalonie hebben den 30 Julij de grootste wanordelijkheden plaats gehad.

De heer Salamanca is niet in de gevangenis; hij is gearresteerd, maar weder in vrijheid gesteld. Hij is thans te Malaga en zet den aanleg van de spoorwegen voort.

— Uit Italie wordt gemeld, dat ook Turin thans door de cholera wordt geteisterd. Het Gouvernement neemt alle mogelijke maatregelen van voorzorg en hulpbetoon. De cholera heeft tot voorwendsel gestrekt voor de Oostenrijksche en Parmesaansche Gouvernementen, om een militaire cordon langs de Piemontesche grenzen te vestigen en de gestrengste voorschiften af te kondigen tegen den invoer van voortbrengselen van Sardinie.

De krijgsraad te Parma heeft 4 personen ter dood veroordeeld, die voorleden Zaturdag gefusilleerd zijn. Een Koopman, de heer Barilla, verkreeg gratie van het leven van de regentes, en is tot 20 jaren vestingstraf veroordeeld. Men wil intusschen, dat Mazzini zelf zich vreemd aan de beweging heeft verklaard.

Te Mondovi hebben eenige ongeregeldheden plaats gehad wegens de duurte der graanprijzen.

Ook te Cesena in Romagna zijn woelingen uit diezelfde oorzaak ontstaan; de Zwitsers, die te Forli in garnizoen lagen, hebben de orde hersteld.

Men wil, dat de prins van Monaco zijn vorstendom aan de Vereenigde Staten van Noord-Amerika zou afstaan. Dit is onwaarschijnlijk, daar hij steeds de voordeelige aanbiedingen van Piemont heeft van de hand gewezen en Frankrijk en Engeland zich tegen den verkoop zouden verzetten.

De cholera vermindert te Genua, maar woedt meer en meer in de provincien. Ook te Napels heerscht die ziekte.

's Gravenhage, 18 Augustus.

Het Staatsblad, no. 100 bevat de wet van den 28sten Junij 1854, tot regeling van het Armbestuur.

Z. M. heeft tot hoogheemraden van den Hondsbossche en Duimen tot Petten (Noordholland) benoemd, den heer jhr. mr. D. van Akerlaken om in het collegie van bestuur zitting te hebben wegens de stad Hoorn; en den heer J. de Koning Cz., om in het collegie van bestuur zitting te hebben wegens de stad Enkhuizen.

Z. M. heeft Jacobus van Velzen, gewezen geregtsdienaar te Woerden, een pensioen verleend ten bedrage van *f* 266 's jaars.

Z. M. heeft aan den heer C. L. A. Cuijpers, te Woensdrecht, een uitstel van zes maanden bewilligd tot het in werking brengen der stoombootdienst tusschen Rotterdam en Bergen op Zoom, heen en terug, waarvoor hem den 28sten April 1854 vergunning werd verleend; welk uitstel gerekend wordt in te gaan met den 28sten October 1854.

* H. M. de Koningin heeft aan bestuurders van de inrigting van Moederlijke Weldadigheid te Hoorn de jaarlijksche gift van *f* 100 doen toekomen.

H. M. de Koningin heeft, naar men verneemt, twee zeer prachtige bloemvazen aan de *Vereeniging tot werkverschaffing aan minvermogenden* te Amsterdam toegezonden, voor de te houden verloting ten behoeve der werklieden van genoemde vereeniging.

* Burgemeester en Wethouders van 's Gravenhage hebben bekend gemaakt, dat op Maandag, den 11 September 1854, in de Maliebaan alhier, eene paardenmarkt zal worden gehouden, en dat voor die gelegenheid worden uitgeloofd de volgende prijzen:

Van wege het Gemeentebestuur:

Een prijs van zestig gulden, voor het beste en schoonste span trekpaarden, beneden de zeven jaren.

En van wege de Maatschappij van Landbouw (afdeeling 's Gravenhage en omstreken):

Een prijs van vijftig gulden, voor de schoonste merrie met haar veulen.

Zij, die naar prijzen willen dingen, moeten daarvan opgave doen aan een der heeren keurmeesters, op het terrein, des morgens van dien dag, tusschen 10 en 11 ure.

De keuring zal geschieden ten 12 ure.

Verder wordt bekend gemaakt, dat te dier gelegenheid zal plaats hebben

Harddraverij met chaisen en ringrijden,

waarvan de programma's afzonderlijk zullen worden uitgevaardigd.

* In de residentie zijn aangekomen en aan *Hôtel de Bellevue* afgestapt de Baron J. E. Conquere de Monbrison, ridder van het legioen van Eer, komende van Parijs, en de Heer J. B. F. Prevost, secretaris van de keizerlijke opera te Parijs.

* In deze residentie is aangekomen en aan het Hotel *Paulez* afgestapt de heer G. J. H. Staes, raadsheer in het Belgisch hof van cassatie enz.

* De *Echo* berigt, dat de heer Alexandre Bassa, een der grootste violoncellisten van onzen tijd, ridder van de Leopolds-orde en van die der Eikenkroon, gedurende den aanstaanden winter eenigen tijd in Holland zal doorbrengen, vóór dat hij zich naar Rusland begeeft, waar hij tegen de maand Februarij door het hof ontboden is.

Men schrijft uit Rosendaal, dat de associatie, ondersteund door verschillende Amsterdamsche en Rotterdamsche Handelshuizen, om dagelijks per koerier uit Rosendaal, hunne buitenlandsche correspondentien over Amsterdam en Rotterdam *vóór* beurstijd, in plaats van ten 11 uur, des avonds te Amsterdam te ontvangen, is tot stand gekomen, en dat deze bespoedigde wijze van verzending reeds Maandag 21 dezer zoude in werking komen. — Intusschen is men zijdelings gewaarschuwd, dat de Administratie der Posterijen, zich tegen deze wijze van expeditie zoude verzetten, aangezien de Postwet het brieven-vervoer door particulieren verbiedt.

Men zal alzoo, in weerwil dat particulieren zich de onkosten willen getroosten, ten einde hunne brieven te Amsterdam 8 uren (*zegge acht uren*) vroeger te ontvangen dan zulks thans geschiedt, zich echter moeten onderwerpen, tot dat de administratie der Posterijen goedvindt, hierin te voorzien.

De *Staats-Courant* deelt een overzigt mede van de opbrengst der middelen over de 7 eerste maanden van 1854, in vergelijking gebragt met derzelver opbrengst over de 7 eerste maanden van 1853. Daaruit blijkt, dat hebben opgebragt:

Directe belastingen: 1854 *f* 9,858,998.89; 1853 *f* 9,884,348.23. *In- en uitgaande regten en scheepvaartregten:* 1854 *f* 2,697,251.68; 1853 *f* 2,826,704.18. *Accijnsen:* 1854 *f* 11,337,323.50; 1853 *f* 11,399 668.22. *Waarborg en belasting der gouden en zilveren werken:* 1854 *f* 133.781.85⁵; 1853 *f* 122,489.87. *Indirecte belastingen:* 1854 *f* 6,638,047.27⁵; 1853 *f* 6,229,092,54⁵. *Opbrengst der posterijen:* 1854 *f* 874,176.20; 1853 *f* 853,692 96⁵. *Opbrengst der Staats-loterij:* 1854 *f* 275.835.00; 1853 *f* 275,839.50. Totaal generaal 1854 *f* 31,815,714.40; 1853 *f* 31,573,835.51.

---

* Naar men verneemt zal den 21 dezer in de Anglikaansche kerk in de Kazernestraat alhier, des avonds ten zeven ure, door den eerwaarden heer A. R. C. Dallas, kapellaan bij den bisschop van Winchester, eene leerrede gehouden worden. De collecte, die alsdan zal plaats hebben, is bestemd tot ondersteuning en verspreiding van de Hervorming in Ierland.

De Minister van Justitie heeft bepaald, dat de gevangenen, in plaats van *koud water*, welks gebruik Z. Exc. dus schadelijk oordeelt, *warm water* met *zoete melk* zullen te drinken krijgen.

Wat is die Dirk toch een goede, zorgelijke man!

(*Amersf. Ct.*)

Eene statistieke opgave rangschikt de *kiezers* in Belgie volgens betrekking en beroep op deze wijze: 23.116 landbouwers, 7,970 handelaars en verkoopers, 7,899 kleine nijverheidslieden, 5,340 eigenaars, 5.153 herbergiers en kroeghouders, 4,066 renteniers, 4,027 groote industrielen en aannemers, 3,889 negocianten, 3,561 functionnarissen, 1.964 docters en beambten, 2,952 molenaars, 1,702 brouwers, 1.630 vleeschhouwers en bakkers, 1,618 geestelijken, 859 notarissen, 823 bouwmeesters en artisten, 677 regters, procureurs en deurwaarders, 546 makelaars en zaakwaarnemers, 541 professoren en onderwijzers, 155 krijgslieden en 90 bankiers, te zamen 78.338 kiezers voor de Nationale volks-vertegenwoordiging uitmakende.

(*U. Ct.*)

De zucht tot landverhuizing neemt te Numansdorp meer en meer toe. Onderscheidene personen hebben reeds besloten om tegen het voorjaar van het volgend jaar met hunne huisgezinnen naar Amerika te vertrekken. Zulks geschiedt niet uit overdreven godsdienstige begrippen, maar alleenlijk ter verbetering van hun bestaan.

Voor eenige dagen is bij een verkoop van roerende goederen op den huize Heemse bij Hardenbergh, o. a. eene schilderij verkocht voor *f* 2.60. Voor dit stuk is aan den tegenwoordigen eigenaar *f* 600 geboden, doch hij heeft het niet afgestaan, als zijnde hij stellig van meening dat dit stuk de echte Kenau Simon Hasselaar van Rembrandt van Rhijn is.

De te 's Hertogenbosch opgerigte Rederijkers-kamer, *Tollens, de jonge Laurieren*, heeft den beroemden volksdichter tot eere-voorzitter dier kamer verkozen; eene commissie is zamengesteld om den heer Tollens het diploma dier benoeming over te brengen; dit diploma is vervaardigd door den heer J. P. Ritschie aldaar, hetwelk een uitmuntend kunstproduct genoemd kan worden.

Men schrijft uit Zwolle, dat de Zwolsche stoombootmaatschappij zich op nieuw tot het Depart. van Binnenl. Zaken heeft gewend tot het verkrijgen van concessie voor eene stoombootdienst van Zwolle op Zwartsluis, Meppel en Assen en omgekeerd, in verband met de dienst dier maatschappij tusschen Amsterdam en Zwolle. De maatschappij wenscht voor deze bedoelde kanaalvaart te bezigen eene schroefstoomboot, lang 20 el en breed 3 el 70 duim, die, voorzien van eene machine van 15 paardenkracht en van de noodige steenkolen voor de reis, doch overigens ledig zijnde, slechts 90 duim diepgang zoude hebben. Na daarstelling van een kanaal tusschen Assen en Groningen, zou de dienst kunnen worden verlengd naar en van laatstgenoemde stad.

Utrecht, 17 Augustus. Met genoegen verneemt men, dat de aanbouw van woningen voor de arbeidende klasse te Utrecht, bereids zoo ver gevorderd is, dat men reeds op een groot gedeelte der gebouwen het dakwerk heeft kunnen plaatsen, tengevolge waarvan op den avond van den 14 dezer de werklieden op brood, ham en bier onthaald zijn geworden.

Het verheugt ons, dat de commissie, die zich met deze nuttige zaak heeft belast, er eindelijk in is mogen slagen om na vele vergeefsche pogingen, een zoo bij uitnemendheid geschikt terrein te bekomen, en dat zij thans eene zaak ziet tot stand gebragt, waaraan zich dagelijks de behoefte meer en meer doet gevoelen. Ieder, die van nabij bekend is met den slechten toestand, waarin over het algemeen genomen, de woningen voor de arbeidende klasse verkeeren, en de hooge huurprijzen, die daarvoor besteed moeten worden, zal voorzeker zich verblijden, dat ook in deze behoefte, althans eenigzins, zal voorzien worden.

Tezamenwoning van velen in eene te beperkte ruimte en opeenhooping van menschen van verschillende kunne en jaren, geven aanleiding tot eene ongeregeldheid en zedeloosheid, en daaruit ontstaan velerlei ziekten en ellende. De bekrompene en ongezonde woningen zijn veelal oorzaak, dat de werklieden hunne huizen als het ware ontvlugten, en het verkieslijker achten hunne vrije uren in den kroeg door te brengen. Eene ruime, vrolijke en gezonde woning bevordert daarentegen de huiselijkheid, vermeerdert het huiselijk geluk en wekt den lust tot spaarzaamheid op. Zulks te bevorderen is het doel der Vereeniging, maar zij meende ook daaraan eenige geldelijke opofferingen te moeten paren, en deze zaak niet uit het oogpunt van eene voordeelige geldsbelegging, die zij werkelijk kon zijn, te moeten beschouwen. Zij stelde daartoe bij haar reglement slechts eene rente van 3 pCt. vast, om het daarna resterende saldo der jaarlijksche rekening tot een reserve-fonds aan te leggen, ten einde daaruit de aandeelen groot *f* 500 bij uitloting af te lossen; ten slotte verdient melding te worden gemaakt, dat na de geheele aflossing van het primitief gefourneerde kapitaal het overschot der inkomsten zal strekken tot ondersteuning van het fonds der armenscholen van de Ned. Hervormde gemeente te dezer stede. (*N.*)

Deventer, 14 Aug. Ten gevolge van een besluit van heeren Gedeputeerde Staten, houdende verzoek om consideratien op een voorstel van de Prov. geneesk. commissie tot afschaffing van de kermissen, is door den Raad het besluit genomen om de kermis alhier niet af te schaffen.

Avereest, 16 Aug. De proef met de tabaks-cultuur alhier door Jhr. Mr. G. C. Junius van Hemert genomen op een bunder in het vorige jaar nog woeste grond, is naar wensch uitgevallen. Men is met de inzameling reeds begonnen. Het lijdt dus geen twijfel, of vele landen in deze omstreken zijn voor die cultuur zeer geschikt; men verwacht dan ook bij meer algemeene bekendheid met de behandeling, dat deze tak van den landbouw ook door mingegoeden zal worden uitgeoefend, even als in sommige streken van Gelderland, waar zelfs door arbeiders een gedeelte van den moestuin of een klein hoekje grond daarvoor gebezigd wordt.

Eindhoven, 16 Augustus. Eergisteren is in eene alhier belegde kiezers-vergadering tot kandidaat voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, bij meerderheid van stemmen, geproclameerd, de heer Mr. M. van den Acker Sr.; de heer J. F. Smits, burgemeester dezer stad, bekwam elf stemmen.

Naar men berigt, zou Hanover hebben toegestaan, dat tusschen de Duitsche tolvereeniging en het koningrijk der Nederlanden een certel (verdrag tot wederzijdsche uitlevering) worde gesloten, ter wering van den sluikhandel. Dit tractaat zoude in gelijken vorm gesloten worden als het reeds bestaande tusschen Nederland en Pruissen. Het is te wenschen, dat dusdanig tractaat spoedig tot stand kome, om de voor den eerlijken handelaar zoo hoogst schadelijke- en voor den bedrijver zedebedervende sluikhandel, vooral aan de Hanoversche grenzen te doen ophouden. (*Pr. O. Z. Ct.*)

Per Telegraaf.

Bomarsund. Dingsdag 15 Augustus. Napier is hier aangekomen. De Franschen hebben de voorwerken aangetast. 30 Russen zijn krijgsgevangen gemaakt en 6 Franschen zijn gewond.

Weenen, Donderdag 17 Augustus. De jonge Koning van Portugal is gisteren hier gearriveerd.

Weenen. 17 Aug. Galatz en Ibraila en de omstreken zullen door de Russen *niet* ontruimd worden.

Stockholm, 16 Aug. De generaal Baraguay d'Hilliers heeft eene proclamatie in de kerken doen afkondigen, waarin hij zegt, dat hij gekomen is om de Alands-eilanden van de Russen te verlossen. Het grootste gedeelte van Bomarsund is reeds door de geallieerden bezet.

Londen, Vrijdag 18 Augustus (2 ure). Consols op t. 93⅞, 94; Mexico N. 3 pct. 24⅜, ⅝; Peru N. 4½ pct. 70; Gren. Uitg. 6⅛, ⅜; Ecuador 3½, ¾; Spanje binnenl. 3 pct. 38, 38½; dito 1 pct. 18¼, ½; dito Certific. 4¾, 5¼; dito Passive 3¾, 3½; Russen 4½ pct. 86; dito 5 pct. 99; Holl. 4 pct. 94; Sardinie 5 pct. 87.

— De handel in tarwe was flaauw. De prijs was even als die van Maandag, en toonde eene neiging om te dalen.

Weenen, Donderdag 17 Augustus. N. Metall. 86; Lomb. 95½; Bankactien 1290; Wissel Londen 11.40; dito op Parijs 141; Zilver 20½; N. Leen. 89¾.

Prijs-Courant der Effecte[illegible]

AMSTERDAM, 18 Augustus 1854.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned.W.Schuld.	2½	61⅛ 61			
Dito Certificat.	3	72⅞	*Hope* 1798/1816	5	[illegible]
Dito dito	4	90⅛ ¼ ⅛	Dito 1828/1829	5	[illegible]
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1838	5	[illegible]
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	[illegible]
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	[illegible]
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	[illegible]
Certificaten	2½		Dito dito 5e Ser.	4	[illegible]
D° *Rothschild*	2½	49	Inschr. Assig.	6	[illegible]
Frankrijk.			Certific. dito	6	[illegible]
Obligatien	3				
Spanje.			**Polen.**		
Nieuwe	1	18⅜ 5/16 ¼	Obligatien	4	[illegible]
Dito Buitenl.	3	37⅝			
D° Binnenl. ⁰/m.	3	32⅞ 3⅛ ⅛	**Oostenrijk.**		
Bew. Sp. Com.		4 15/16	Metalliek	5	[illegible]
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	[illegible]
Portugal.			Dito letter B	5	[illegible]
Londen nieuwe.	5	37 ⅛	Dito 1847	2½	[illegible]
Dito uitgest.	4		Dito 1851/1852	2½	[illegible]

Denem., bij Hambro 5 pct. 98¾; Braz., bij [illegible] 500. 5 pct. 97½; Mexic., te Lond. 3 pct. 23⅝; dito [illegible]

Van de genoteerde fondsen waren Holl. en Oo[illegible] meer aangeboden, de overige leverden in handel [illegible] iets belangrijks op.

FRANKFORT, Woensdag 16 Aug. 5 pct. Met[illegible] 3 pct. Spanje binn. 33⅛; dito 1 pct. 18⅛; Wi[illegible] 117⅝; dito op Parijs 94⅛; dito op Ween. 100[illegible]

PARIJS, Donderdag 17 Augustus. Fr. 4½ pct. [illegible] 3 pct. 73.10; Sp. binn. 3 pct. 32¾; dito 1[illegible] Belg. 4½ pct. 91¼; O. Metall. 5 pct. 81⅜.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gra[illegible]